

Homilie Stanislawa kardinála Dziwisze při mši svaté v katedrále sv. Víta, Václava a Vojtěcha

Praha, 16 XI 2019

Čtení: *Kol 3,12-17; Mt 25,1-46*

Ctěný pane kardinále,
drazí biskupové, vážení hosté,
milé sestry a milí bratři!

1. Chtěl bych především srdečně poděkovat otci kardinálovi Dominikovi za pozvání na dnešní slavnost. Z Krakova do Prahy není daleko! Vždycky jsme si byli blízcí. Prvním patronem krakovského biskupství na wawelském vrchu je svatý Václav, mučedník, a vedle něho svatý Stanislav, biskup a mučedník. V Polsku víme, že k nám právě z Čech ve druhé polovině desátého století přišlo evangelium. Tehdy jsme byli obdarováni příslušností ke všeobecné církvi a velké rodině křesťanských národů. Tehdy se také začal utvářet polský stát. Dějiny našich vzájemných svazků se tedy začaly před více než deseti stoletími.

V naší době tyto svazky prohloubil slovanský papež – Jan Pavel II. Vím, s jakou radostí jste přijali jeho volbu za římského biskupa před čtyřiceti lety. Tato událost pohnula, ba otrásla základy komunistického impéria střední a východní Evropy, ve kterém oba naše národy byly nuceny žít. Již tehdy jsme tušili, že to, co se stalo ve Vatikánu, může vést k něčemu velkému a přelomovému. A po jedenácti letech k tomu skutečně došlo.

Pamatuji se, s jakým pohnutím a s jakou radostí jste vítali Svatého otce na české půdě, také v této katedrále, několik měsíců po kanonizaci svaté Anežky České a po takzvané sametové revoluci. Copak to nebyl opravdový zázrak? Před vašimi zraky se naplnila slova Žalmu, která dala polská „Solidarita“ vytesat na pomník dělníků zabitých komunistickou vládou v Gdaňsku: »Hospodin ušetří svému lidu sílu, Hospodin dá požehnání a pokoj svému lidu« (Žl 29,11).

2. Před třiceti lety, 12. listopadu, Svatý otec Jan Pavel II. povýšil k oltární úctě svatou Anežku Českou z rodu Přemyslovců. Po dlouhé době, neboť skromná Anežka musela čekat na svatořečení více než sedm set let. Dnes však můžeme říci, že z perspektivy minulých staletí a toho, co se stalo před třiceti lety, Bůh zvolil ten nejlepší okamžik, aby dal českému národu tak překrásný dar, totiž patronku svobody, do níž vás uvedla tato svěťice.

Autentická svatost nikdy nestárne, nikdy nezastará. Je tomu tak i v případě svaté Anežky. Před touto královskou dcerou se otevíraly velké perspektivy, v nichž z hlediska sociálního a politického života v Čechách mohla mít nemalou roli. Ona však šla za hlasem srdce a zvolila Ježíše Krista, kterému zasvětila celý svůj mladý život. Šla cestou evangelních rad čistoty, chudoby a poslušnosti. Uchvátil ji životní ideál a charisma svatého Františka z Assisi a svaté Kláry,

pocházející z téhož města v italské Umbrii. Proto byla středem jejího života modlitba – neustálý dialog s Bohem – a také eucharistie, o níž Druhý vatikánský koncil řekl, že je „zdrojem a vrcholem celého křesťanského života“ (*Lumen gentium*, 11). Anežčin hluboký duchovní život přinesl plody v její obětavé lásce k bližním, ve skutcích a dílech milosrdenství, což vždycky byl a je důkaz autentičnosti lásky k Bohu, otevřené druhému člověku. Již svatý Jan napsal ve svém prvním listu: »Kdo nemiluje svého bratra, kterého vidí, nemůže milovat Boha, kterého nevidí« (1 Jan 4,19). A sám Kristus v evangeliu vypočítává konkrétní příklady pomoci, se kterou můžeme spěchat ke svým bližním, a ztotožňuje se s těmi, kdo jsou v největší nouzi, slovy: »Cokoli jste udělali pro jednoho z těchto mých nejposlednějších bratří, pro mne jste udělali« (Mt 25,40).

Během kanonizace sestry Anežky a polského opatrovníka těch nejchudších – bratra Alberta Chmielowskiego – svatý Jan Pavel II. řekl: „Anežka Česká, ačkoli žila tak dávno před námi, zůstává i nám blízká pro svou křesťanskou víru a heroickou lásku, která vybízí k zamyšlení i následování. [...] V plné důvěře přijímala vše, co Prozřetelnost dopustila, a byla si jista, že pomíjí všechno, leč Boží pravda trvá na věky“ (*Homilie* z 12. listopadu 1989, č. 3-4). To je odkaz svaté Anežky, vynikající dcery českého národa, která kladla Boha a jeho záležitosti do středu svého života. Toto je pravdivá a nepomíjivá moudrost, a je na nás, zda si zvolíme takovýto životní program a takovýto program lásky a služby Bohu a bližnímu.

3. Před třiceti lety se ve vaší zemi uskutečnila duchovní revoluce. Po čtyřiceti letech vlády ideologie a systému, který v životě člověka a společnosti nedával místo Bohu, lidé pochopili, že to tak nemůže jít dál. Nelze do nekonečna budovat na písku. Je třeba stavět na skále pravdy o člověku. A tato pravda zní: člověk je Božím dítětem, stvořeným k obrazu a podobě Boha. Náš život se nekončí tady na zemi, protože jsme povoláni žít v Božím království lásky a pokoje navěky. To je horizont naší křesťanské naděje. Tuto naději chceme sdílet se všemi svými bratry a sestrami, hledajícími smysl života, někdy bloudícími a čekajícími na naše přesvědčivé svědectví víry, naděje a lásky. To je úkol, který stojí před námi všemi, uřednicemi a uředníky ukřižovaného a vzkříšeného Pána!

Známe obrovský přínos svatého Jana Pavla II. k radikálním změnám, ke kterým došlo v naší části Evropy před třiceti lety. Vnímáme v nich ozvěnu a plody papežových slov, pronesených na začátku pontifikátu: „Nebojte se! Otevřete, dokořán otevřete dveře Kristu! Jeho spásonosné moci otevřete hranice států, ekonomických a politických systémů, široké oblasti kultury, civilizace a rozvoje. Nebojte se! Kristus ví, co je v člověku. On jediný to ví!“ (č.5).

Během první apoštolské cesty do Polska, když Svatý otec promlouval k obrovskému zástupu v Hnězdně, kde je živá památka svatého Vojtěcha, velkého syna českého národa, povšimnul si mezi mnoha transparenty jednoho, který byl překvapivě napsán česky: „*Pamatuj Otče na své české děti.*“ Jan Pavel II. tento nápis dvakrát přečetl a dodal příznačně: „Papež, který v sobě nosí Vojtěchův

odkaz, na tyto děti nemůže zapomenout! Ba ani my všichni, drazí bratři a sestry, kteří v sobě nosíme totéž svatovojtěšské dědictví, nemůžeme na tyto svoje bratry zapomenout!“ (*Homilie*, 3. června 1979), č.4). Svatý otec nikdy nezapomněl na české bratry a sestry a po letech mohl poděkovat spolu s vámi Bohu za dar svobody a suverenity vaší vlasti.

4. Jan Pavel II. nedisponoval žádnými zbraněmi, žádnou politickou silou. Nikdy nevyzýval k násilí, k použití síly, vedoucí ke krveprolití. Hlásal pouze pravdu o Bohu i člověku. Hlásal evangelium. A právě silou této pravdy byl zbořen a sesypal se systém, založený na lži. Tento systém sliboval ráj na zemi, a víme, že tam, kde nesmlouvavě panoval, zanechal po sobě materiální i duchovní ruiny. Pokojná, ale radikální revoluce, ke které došlo v Praze a v Československu před třiceti lety, dokazuje, že je možné porazit systém silou pravdy a ducha.

O dva roky později, když Jan Pavel II. psal encykliku *Centesimus annus*, podělil se o svoji reflexi nad tím, k čemu došlo v naší části Evropy: „Události roku 1989 jsou dokladem vítězství vůle k jednání a evangelního ducha nad protivníkem, který byl odhodlán nedat se omezovat mravními normami. Jsou varováním pro všechny, kteří ve jménu politického realismu chtějí z politiky vypudit právo a morálku. Boj, který vedl ke změnám roku 1989, jistě vyžadoval čistotu úmyslů, umírněnost, utrpení a oběti. Vznikl v jistém smyslu i z modlitby a nebyl by myslitelný bez bezmezné důvěry v Boha, Pána dějin, který má v ruce lidská srdce. Tím, že člověk připojí své utrpení za pravdu a svobodu k utrpení Krista na kříži, je schopen uskutečnit zázrak míru“ (č.25) - napsal Jan Pavel II.

5. Drazí bratři a sestry, takovýto zázrak se před lety uskutečnil u vás. A za tento zázrak chceme dnes poděkovat všemohoucímu Bohu, Pánu dějin i lidských osudů. Děkujeme Bohu za všechny, kteří přispěli k tomuto zázraku, počínaje svatým a prozřetelnostním papežem Janem Pavlem II. Pamatuji se na zástupy biskupů, kněží, zasvěcených osob i křesťanských laiků, ale také na všechny naše bratry a sestry z jiných církví, náboženských vyznání či bez vyznání, kteří svým postojem a láskou k pravdě, často odměňování pronásledováním a strádáním, osobně přispěli k tomu, aby také váš národ přešel přes Rudé moře totalitní ideologie marxistického a zotročujícího systému.

Dnes nevzpomínáme jenom na minulost. Svoboda je dar, ale také zadání pro každou a pro každého z nás. Denně musíme opatrovat svobodu ducha, svobodu našich srdcí od špatných tužeb, od hříchu i zla, jež se vkrádají do našeho osobního, rodinného i společenského života. Křesťanský život je neustálým zápasem o dobro a lásku v nás i kolem nás. Slyšeli jsme dnes slova svatého Pavla z listu Kolosanům. Tato inspirovaná slova jsou určena rovněž nám; zapamatujme si je: »Jako od Boha vyvolení, svatí a milovaní projevujte navenek milosrdné srdce, dobrotu, pokoru, mírnost a trpělivost. Snášejte se a navzájem si odpouštějte, má-li kdo něco proti druhému. Pán odpustil vám, proto odpouštějte i vy« (*Kol* 3,12-13). Přenesme tato slova do základů rodinného a společenského

života, aby mezi námi bylo méně sporů, napětí a konfliktů, a více bratrství a solidarity. Dostali jsme život, abychom jej naplnili dobrem. Pamatujme také, že na konci života budeme souzeni podle lásky.

Svěřme v této eucharistii Bohu všechny záležitosti našich národů, českého i polského, a také národů sjednocující se Evropy. Děkujeme Pánu za dar pokoje, svobody a suverenity. Prosme o dar svobody a pokoje pro ty země a národy, které nadále trpí násilím, ozbrojenými konflikty a válkami. Prosme, aby naše církve dobře plnila svoje poslání a hlásala všem Kristovo evangelium života a lásky.

Prosme ať se za nás před Božím trůnem přimlouvají naši svatí patronové, zvláště svatý Vojtěch, svatá Anežka Česká a svatý papež Jan Pavel II. Kéž nás stále provází jeho volání a osobní příklad, aby naše srdce byla stále otevřená Kristu a Jeho lásce.

Amen.

Stanislaw kard. Dziwisz